

EUs fiskeripolitikk – bærekraftig, eller bare kraftig?

Av Håvard Lundberg, Landsstyremedlem i Natur og Ungdom

Etter at det NHO-sponsede nettverket ”Kysten inn i EU” så dagslyset, har det blusset opp en debatt om EUs fiskeripolitikk og hvilke konsekvenser et norsk EU-medlemskap vil ha for den norske fiskerinæringen. Dessverre har man unnlatt å gå inn på de negative miljøkonsekvensene ved EUs fiskeripolitikk.

Norge har i dag råderett over et av verdens største og rikeste matfat. Med en økende verdensbefolkning har vi et internasjonalt ansvar for å forvalte denne fornybare ressursen på en bærekraftig og langsiktig måte, slik at også fremtidige generasjoner har tilgang til mat.

Ved et norsk EU-medlemskap vil norsk hav bli EU-hav og norsk fisk EU-fisk, fordi EU fører en overnasjonal fiskeripolitikk. Norge vil for eksempel ikke lenger kunne sette fiskekvotene, dette vil EU-kommisjonen ta seg av. Og ser man historisk på EUs fiskeriforvaltningspolitikk er det grunn til bekymring. Selv om en av formålsparagrafene i EUs fiskeriforordning sier at fiskeriressursene skal bevares og forvaltes på en økologisk og forsvarlig måte, har EUs fiskeripolitikk ført til overfiske i flere av EUs havområder.

EEA (European Environment Agency) la i 2002 fram en rapport som konkluderte med at de kommersielle fiskebestandene i EUs havområder overhodet ikke er blitt forvaltet på en bærekraftig måte. I Nordøst-Atlanterhavet var 60-90 % av bestandene ikke forvaltet på en bærekraftig og forsvarlig måte. I Østersjøen var tallene på 75 % og i vestdelen av Irskehavet på hele 100 %. En annen rapport fra EEA som også kom ut i 2002 så på tilstanden til torskebestanden i Nordsjøen og også her var tallene dystre. Selv om man stengte deler av Nordsjøen i 2001 for torskefiske i 10 uker som et krisetiltak, var bestanden på et historisk bunnmål. Faren for at torskebestanden skulle kollapse ble betegnet som meget sannsynlig, hvis man ikke satte i gang andre tiltak. Disse tallene viser at EU har lagt opp til og ført en feilslått fiskeripolitikk, som har resultert i rovdrift på de kommersielle bestandene i EUs havområder.

Det Internasjonale Havforskningsrådet (ICES) anbefalte i oktober 2002 full stopp i torskefisket i det nordlige EU-havet (Nordsjøen, Østersjøen, Irskehavet, Kattegat, Skagerrak og Kanalen), for å forhindre en kollaps i torskebestanden. EUs svar ble isteden å kutte torskekvotene med 45 % i det nordlige EU-havet. Dette mente Sverige var for lite for å ta vare på den knekte torskebestanden, og valgte selv å frede Østersjøen for torskefiske. Da brøyt EU-kommisjonen inn og sa klart ifra at det ikke kom på tale. Dette viser bare at miljøhensynet bestandig vil bli nedprioritert, framfor hensynet til økonomisk vekst i EU-systemet.

Det norske kystfisket er miljøvennlig fordi kystflåten bruker selektive redskaper som er tilpasset det fiskeslaget de er ute etter. De beveger seg langs kysten, der den voksne fisken holder til, og ikke til havs der fisken yngler og vokser opp. Igjenom kystflåten forvaltes våre fiskeriressurser på en bærekraftig måte. EU-flåten derimot, hovedsakelig bestående av trålere, fisker ofte langt til havs. Trålerne beveger seg der fisken vokser opp, og fisker ofte fisken før den har reproduisert seg. Trålen drar også med seg alt den kommer over, og kan derfor ødelegge havbunnen og korallrev som er viktig for flere fiskearter. Og der Norge har et forbud mot å kaste fisk på havet, for bl.a. å hindre overkvotefiske, har EU en utkastningsplikt hvis fisken er under et minstemål. Denne plikten har bl.a. ført til en rasering av ressursgrunlaget til de kommersielle bestandene.

Men Norges fiskeripolitikk har også sine mangler. Dagens politikk favoriserer miljøfiendtlig overfiske med trål framfor det miljøvennlige og bærekraftige kystfisket. De årlige kvotene for uttak av den norsk-arktiske torsken bestemmes i hemmelige, norsk-russiske fiskeriforhandlinger. I disse forhandlingene er det kun trålnæringen som representerer den norske fiskerinæringen. Dette har ført til en årrekke med for stort uttak av torsk, som har vært tonnevis over forskernes anbefalinger. Selv om den norsk-arktiske torsken per i dag ikke er direkte truet, er det ikke mulig for bestanden å tåle et slikt overfiske over lengre tid.

EUs fiskeriflåte har i dag en overkapasitet på svimlende 40 %, fordi det er lite med fisk i EUs havområder. De fleste medlemslandene har interesse av å få tilgang til nye, rike fiskeriområder som for eksempel Lofoten og Barentshavet. Blir Norge med i EU er det ikke vanskelig å forestille seg hvilke konsekvenser det vil få for de kommersielle fiskebestandene i disse havområdene. Det tungt subsidierte EU-fisket (9 milliarder årlig) vil lett kunne skvise ut det miljøvennlige og bærekraftige kystfisket, og det i langt større grad enn det de norske trålerne gjør i dag.

Det blir naivt å tro at fordi Norge har store fiskeriressurser vil vi få større innflytelse og bestemmelsesrett over EUs fiskeripolitikk enn andre land. Norges tre stemmer i Ministerrådet vil ha like mye å si i fiskerispørsmål som i alle andre saker.

Fordi vi i dag står utenfor EU har vi mulighet til å føre en progressiv miljøpolitikk på mange områder. Det er bare snakk om politiske valg. Fiskeriminister Svein Ludvigsen kan legge om skuta når som helst og føre en langsiktig og bærekraftig fiskeripolitikk, hvis han vil. Men hvis Norge blir medlem i EU gir vi fra oss denne muligheten og risikerer i tillegg et større overfiske i våre sårbare havområder. Noe som vil gå på bekostning av flere titusen norske arbeidsplasser langs kysten.

Fiskerinæringen, kystsamfunnene og miljøet trenger et Norge utenfor EU, for å sikre en bærekraftig forvaltning av fiskeriressursene våre. Kun utenfor EU har Norge muligheten til selv å bestemme hvordan vi på en best mulig måte skal forvalte disse ressursene.